

Міжнародного гуманітарного ун-ту серця «Юриспруденція». – 2015. – № 17. – Т. 1. – С. 156-159.

9. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. № 25 26. Ст.– 131.

Пяковський В. В. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОСОБУ ВЧИНЕННЯ ВБИВСТВА МАТРІ'Ю СВОЄЇ ДИТИНИ

Важливим елементом криміналістичної характеристики злочинів, зокрема вбивств, є спосіб учинення злочину. Як закономірне явище виникнення доказової інформації спосіб учинення злочину має методологічне значення для криміналістики і слугує одним із елементів для подальшого розвитку загальної теорії криміналістики, криміналістичної техніки, тактики і методики, розроблення нових рекомендацій, засобів і методик розслідування кримінальних правопорушень.

Спосіб учинення злочину є важливим для формування фактичної інформації про його подію, оскільки через спосіб головним чином виявляється процес відображення злочинного акту в навколишній обстановці [1, с. 10]. Так, одним із джерел розслідування кримінального правопорушення може слугувати інформація про виявлення стійких ознак способу його вчинення, трансформована слідчим у версію про особу, яка вчинила вказане кримінальне правопорушення.

Спосіб учинення злочину – це не просто сукупність вольових дій, а закономірна і структурована система поведінки суб'єкта, спрямована на підготовку, вчинення та приховування кримінального правопорушення.

З огляду на вищезазначене, спосіб учинення злочину впродовж багатьох років розвитку криміналістики був предметом пильної уваги науковців. Не можна залишити поза увагою Цей елемент не можна ігнорувати і під час розроблення методики розслідування насильницьких злочинів, учинених щодо неповнолітніх.

Розглянемо спосіб запланованого вбивства дитини, вчиненого її матір'ю.

Підготовчі дії матері до вчинення зазначеного злочину можуть бути виражені у:

- приховуванні факту вагітності. Майбутня матір намагається повідомити оточуючим про те, що з якоїсь причини почала набирати вагу, і висловлює побоювання, що дехто з її оточення може пояснити це надуманою вагітністю;

- повідомленні в пологовому будинку вигаданих відомостей про себе (прізвище, домашня адреса тощо);

- використанні вагітною жінкою допомоги батьків (найчастіше матері породіллі), а також подруг. Зазвичай така допомога полягає в наданні приміщення для проведення пологів, допомоги під час пологів, психологічній підтримці;

- підшуканні місця, де майбутня матір планує залишити дитину (немовля або труп).

Основним способом виконання злочинного задуму при позбавленні життя малолітньої дитини є асфіксія, що здійснюється зазвичай закриттям рота й носа дитини долонею руки або яким-небудь м'яким предметом (подушкою або рушником). Досить рідко матері вчиняють удушення дитини шляхом здавлювання шиї руками або петлею-зашморгом, а також шляхом занурення голови у воду. Нечасто дитині заподіюється механічна травма тупим предметом або іншим знаряддям [2, с. 173]. Досить часто породілля залишає дитину на відкритій місцевості в холодну погоду або на підлозі в неопалюваному приміщенні, розраховуючи на настання смерті від переохолодження тіла. Для прикладу наведемо такий випадок. Так, 21 березня 2010 р. приблизно о 00⁰⁵ ОСОБА_1, перебуваючи за місцем свого проживання, одразу після одноплідних пологів, народивши живу доношену дитину, маючи намір вбити її, поклала до поліетиленового пакета, який о 05⁰⁰ 21 березня 2010 р. віднесла до холодного підсобного приміщення, де залишила без догляду, що призвело до смерті новонародженої дитини внаслідок загального переохолодження організму (згідно з висновком судово-медичної експертизи) [3].

Після вчинення вбивства матері зазвичай вчиняють дії з приховання слідів злочину. В містах досить часто немовлят викидають до найближчого сміттевого контейнера. За сприятливого для злочинця збігу обставин, труп дитини

опиняється на сміттовому звалищі, далеко від того місця, де було вчинено вбивство.

В правоохоронній практиці трапляються й інші випадки. Трупи немовлят виявляють на територіях новобудов серед будівельних матеріалів, у руїнах будинків, що підлягають знесенню, на міських пустирях, у лісопарках, цвинтарях, каналізаційній мережі тощо. Деякі вбивці найкращим місцем приховання трупа вважають вигрібну яму громадської вбиральні. Так, 18 вересня 2012 р. близько 15³⁰ ОСОБА_1 народила дитину в туалеті, розташованому в дворі будинку № 7 по вул. Броварській в м. Дніпропетровськ. Після цього, маючи умисел щодо вбивства своєї новонародженої дитини, жінка перерізала пуповину манікюрними ножицями, внаслідок чого новонароджена дитина (дівчинка) впала до ями туалету у фекальні маси. В результаті умисних дій ОСОБИ_1, смерть новонародженої дитини настала від аспірації чужорідними масами рослинного та тваринного походження (фекальні маси), що призвело до механічної асфіксії [4].

Трупи дітей матері також спеціально залишають за межами населених пунктів (у лісі, яру, полі, водоймі). Необхідно згадати про випадки поховання тіла немовляти в землі, маскування його травою, сіном, соломою, листям, гілками.

Список використаних джерел

1. Зав'ялов С. М. Спосіб вчинення злочину і сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Зав'ялов Сергій Михайлович. – Київ, 2005. – 21 с.
2. Селиванов Н. А. Расследование убийств / Н. А. Селиванов, Л. А. Соя-Серко. – М. : Манускрипт, 1994. – 224 с.
3. Вирок Перечинського районного суду Закарпатської області [Електронний ресурс] : Справа № 1-79/2010. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51142798>. – Назва з екрана.
4. Вирок Індустріального районного суду м. Дніпропетровська [Електронний ресурс] : Справа № 0417/17537/2012. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31088014>. – Назва з екрана.